

Eesti keskkonnaühendused toetavad Riigikontrolli soovitusi turbavarude säästlikuks majandamiseks

Eesti Keskkonnaühenduste Koja (EKO) liikmed tunnustavad Riigikontrolli põhjalikku tööd teema käsitlemisel ja leiavad, et Riigikontrolli poolt läbiviidud turbavarude auditist tehtud järeldused ja ettepanekud on igati põhjendatud.

EKO liikmed on seisukohal, et Eestis on turba kaevandamine kaugel säästlikkusest – nt kaevandusi ei kasutata lõplikult (üritatakse piirduda üksnes pealmise, vähelagunenud turbakihi kaevandamisega, mida saab töötlemata kujul eksportida) ning pärast turba varumist ei rekultiveerita kaevanduskohti, aidates sellega jõudsalt kaasa kasvuhoonegaaside niigi suurele õhkupaiskamisele Eestis. Oleme juba aastaid tagasi osutanud nüüd ka auditis esitatud ekspertarvamusele, et Vabariigi Valitsuse kehtestatud turba kaevandamise aastalimiit ületab mitmekordselt looduslike soode poolt samal ajavahemikul akumuldeeritava turba koguse. Riigikontrolli audit kinnitab neid seisukohti tõestatud andmete ja läbikaalutud argumentatsiooniga.

Eeltoodud põhjustel toetavad EKO liikmesorganisatsioonid riigikontrolli ettepanekut peatada 20 aastaks uute turbamaardlate eraldamine. Juhul, kui rabade muutmist kaevandusteks teatud ulatuses siiski jätkatakse, tuleb turba kaevandamise keskkonnamõjude minimaliseerimiseks kindlasti tugevdada keskkonnamõjude hindamise (KMH) süsteemi ning tõsiselt võtta ja realselt ellu viia KMH-s ettenähtud keskkonnamõjusid vähendavaid meetmeid. KMH regulatsiooni rakendamist tuleb tõhustada ka juhul, kui kaevanduslube antakse välja ainult mahajäetud ammendamata varuga aladele. Samuti on oluline, et uute kaevanduste rajamiseks lubade andmisel arvestataks senisest enam kohalike omavalitsuste ja kohalike elanike arvamust, keda kaevandamisest tulenevad negatiivsed keskkonnamõjud otseselt puudutavad.

EKO hinnangul on turba kaevandamisega seonduvalt üheks olulisemaks puudujäägiks Euroopa Liidu loodusdirektiivi III lisas toodud kriteeriumidele vastavatel aladel asuvate turbavarude aktiivse varu staatus, mis on võimaldanud ja võimaldab esitada taotlusi nendel aladel kaevandamiseks ning seega tõsiselt mõjutada alade looduskaitset väärtust.

EKO liikmed eeldavad, et Vabariigi Valitsus ja eriti Keskkonnaministeerium ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium võtavad kõiki Riigikontrolli soovitusi tõsiselt ning astuvad samme nii turba kui muude rabadega seotud loodusvarade edaspidiseks säästlikuks kasutamiseks Eestis. Riigikontrolli auditi soovitusel ühtivad ka ökoloogilise maksureformi suunaga oluliselt suurendada loodusressursside, sh turba kasutustasusid, eesmärgiga säästa taastumatuid ressursse.

EKO on 2002 aastal loodud mitteametlik Eesti suurematest keskkonnaorganisatsioonidest koosnev võrgustik, kuhu kuuluvad:

ELF - Eestimaa Looduse Fond

ERL - Eesti Roheline Liikumine

SEI - Säästva Eesti Instituut

PKÜ - Pärandkoosluste Kaitse Ühing

EOÜ - Eesti Ornitoloogiaühing

TÜLKR - Tartu Üliõpilaste Looduskaitse Ring

SOREX- Eesti Üliõpilaste Keskkonnakaitse Ühing Sorex

ENLÜ - Eesti Noorte Looduskaitse Ühing

NTS - Nõmme Tee Selts

TKI - Tehiskeskkonna Instituut

Lisainfo:

Kärt Vaarmari

Lisa: Riigikontrolli turbauditi peamised tulemused:

- Riik lubab kaevandada aastas viis korda rohkem turvast, kui seda selle aja jooksul juurde tekib. Turvas on Eestis põlevkivi järel tähtsuselt teine strateegiline energiaressurss.
- Turbatootjad koorivad ära turbasoo pealmise kihi, mida saab hästi müüa aiandusturbana, alumine kiht ehk kütteturvas jääb tihti kasutamata ja hävib. Eesti on maailmas üks juhtivaid aiandusturba eksportijaid.
- Aastate jooksul on paljud turbaväljad korda tegemata kujul maha jäetud ja nüüd lasub riigil kohustus need alad rekultiveerida, et seal hakkaks turvas taas kasvama. Rekultiveerimata turbaväljad eritavad Eestis aastas õhku sama palju süsihappegaasi, kui kogu autoliiklus üheksa aasta jooksul.
- Hoolimata sellest, et turbakaevandamine hävitab soo ja rikub ümbruskonna veerežiimi, on väikesoodede kaevandamislube välja antud ilma keskkonnamõju hindamata. Ka kaevandamislubades pole ettevõtjatele enamasti mingeid keskkonnanõudeid seatud.
- Turba kaevandajate makstav ressursimaks on liiga madal ja ei motiveeri turvast säästlikult kasutama ega tootearendusega tegelema.